

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ZİRAAT FAKÜLTESİ
PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ

PEYZAJ YAPILARI DERSİ

KONU: HAYVANAT BAHÇELERİ

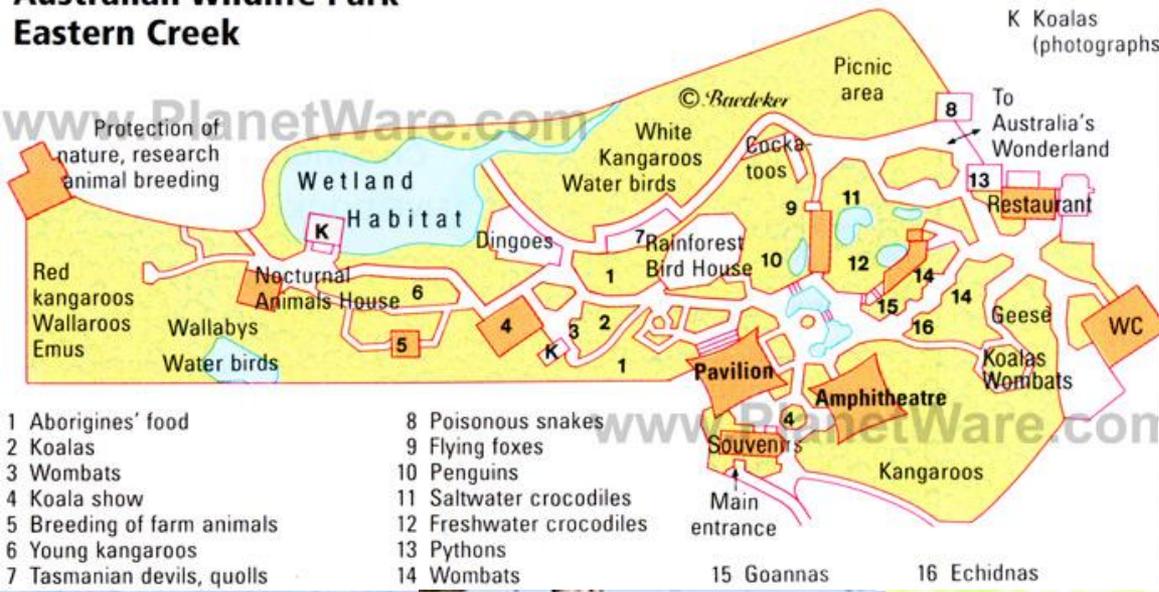
Hayvanat Bahçeleri nedir?

Nyhuis(1994)'e göre, "Hayvanat Bahçesi" hayvanların insanlar tarafından korunduğu, üretildiği ve sergilendiği alanlardır. Bugün dünyanın her yerinde kamu ve özel sektöre ait birçok hayvanat bahçesi bulunmaktadır. Günümüzde "Hayvanat Bahçesi" kavramı hızla gelişmekte ve kendi içerisinde de farklı kategorilere ayrılmaktadır. Bunlar;

- Doğal Yaşam Parkları (Wildlife Parks): Genellikle buldukları yörenin yaban hayatını ziyaretçilere tanıtmayı amaçlayan alanlardır.

Australian Wildlife Park Eastern Creek

Sidney Avustralya

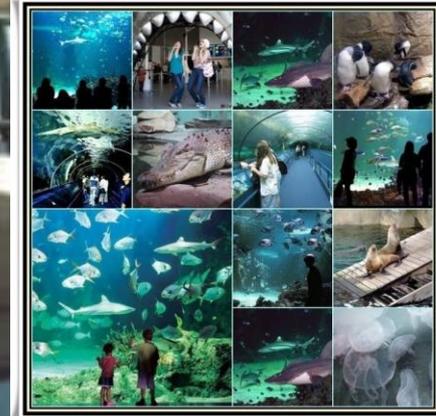

- Sadece Belirli Hayvanların Tanıtıldığı Hayvanat Bahçeleri(Specialized Zoos):
Bu tip alanlarda sadece belli bir cins veya tür tanıtılır (örneğin sadece kuşlar
veya sadece maymun türleri vs.).

Singapur.Jurong Bird Park

-Akvaryumlar: Sadece deniz canlılarının ve balıkların tanıtıldığı alanlardır.

İspanya.Barselona

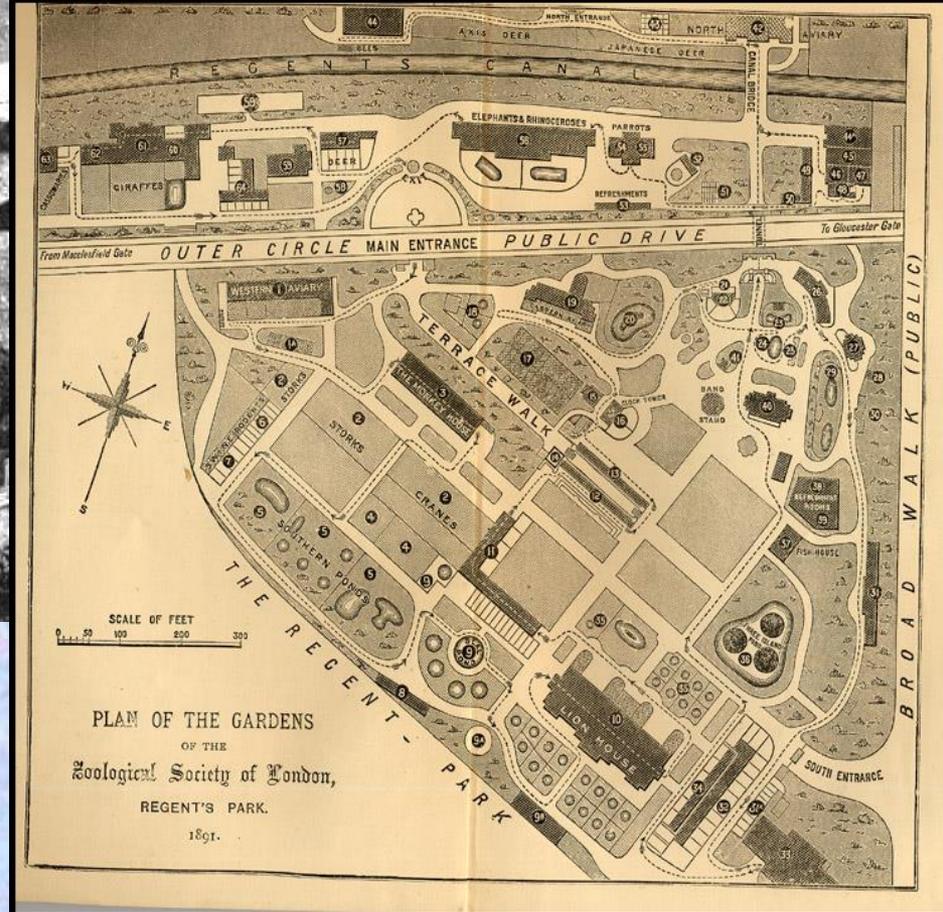
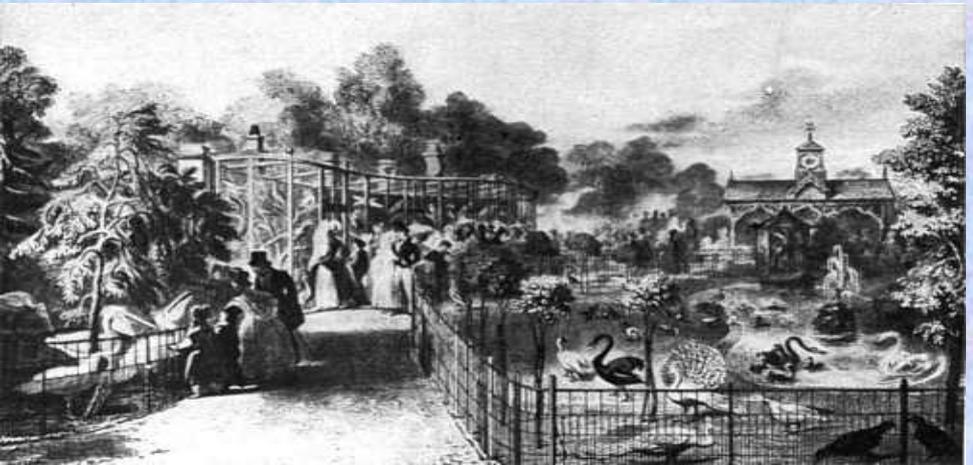
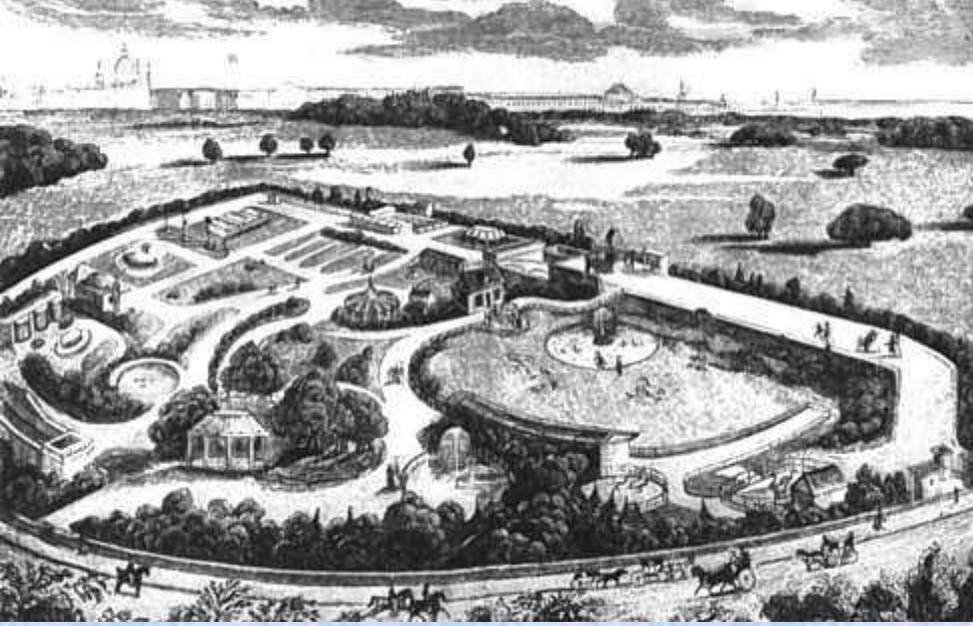
-Akuatik Parklar: Deniz canlıları, balıklar ve denizde yaşayan memelilerin sergilendiği ve çeşitli gösterilerin yapıldığı alanlardır (Nyhuis, 1994).

İstanbul.Dolphinarium Yunus Gösteri merkezi.

Hayvanat Bahçelerinin Tarihsel Gelişimi

İlk hayvanat bahçesi 1827 yılında Londra'da açıldı. Bunu 1928'de Amsterdam ve 1844'te Berlin'deki izledi. 1850'ye kadar tüm dünyada sadece on adet kamuya ait hayvanat bahçesi vardı (Baratay ve Hardouin-Fugier, 2002).

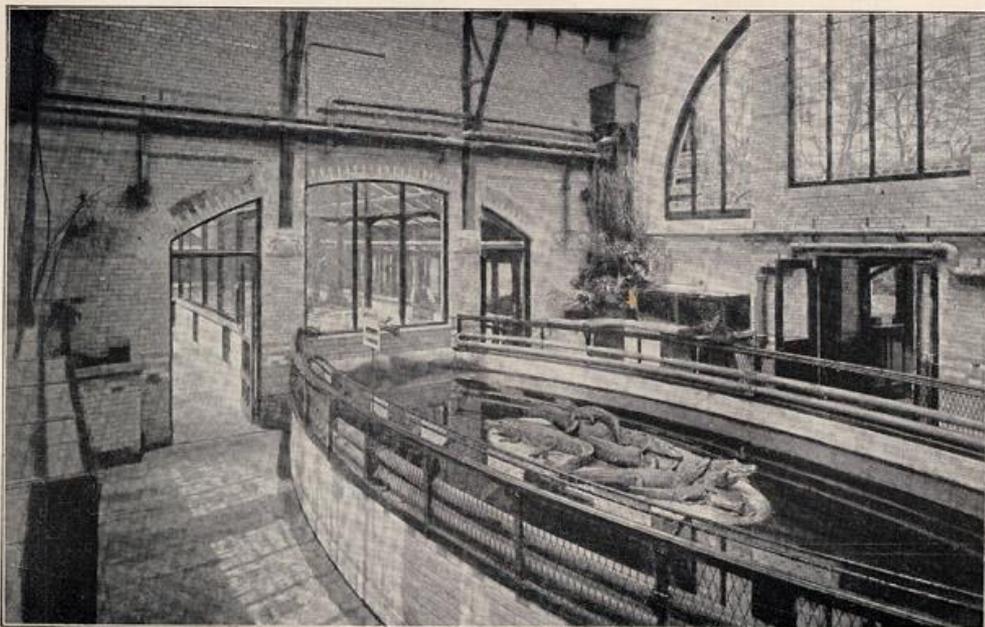

Guide to the Gardens of the Zoological Society of London

Smithsonian Institution Libraries
<http://www.si.si.edu>

Londra Hayvanat Bahçesi Planı

REPTIELENGEBOUW. (CENTRALE HAL MET KROKODILLENBASSIN).

MINANGKABAU-HOUSE

Before these same tanks however Mr. Deysse, Holland's well-known aquarium-artist, has been studying and working more than twelve years already!

Do you suppose, this kind of people will see much of the spontaneous life, the beautiful shapes and colours of so many exotic birds in our nature-like Aviaries, in our Pheasantry or in our famous collection of Cranes, Storks and Herons? Will they have heard in our Birds'house, with its imposing palmtrees, the song of the European Nightingale and Skylark or of the Indian Shama-thrush?

In our Monkey-and-Ape's house, with its interesting Orang-utans, Chimpanzees, Gibbons, Mandrills, its graceful Marmosets, Tamarins and slender Guenons, they certainly failed to understand, that the so-called „fleacatching” of the Baboons and Macaques has hardly anything to do with hunting for fleas, but *that it is done for the sake of finding a*

Feest-Uitgave 50-Jarig Bestaan 1857-1907

Smithsonian Institution Libraries
<http://www.sil.si.edu>

Hollanda Hayvanat Bahçesi

The Royal Zoological Society's Garden Aquarium and Museum

Smithsonian Institution Libraries
<http://www.sil.si.edu>

ZOOLOGISCHER GARTEN BRESLAU.

Flächeninhalt
10,2083 Hektar,
(40 Morgen.)

1. Haushunde kleiner Rassen.
2. Fasnienhaus.
3. Grosses Raubthierhaus.
- 3^a Ausläufkäfte.
4. Kleines Raubthierhaus.
5. Kleine Raub- u. Nagethiere.
6. Stachelschweine und Agutis.
7. Affenhaus.
8. Hühnerhaus.
9. Gehöge mit Bassin.
10. Kleiner Flugkäfig.
11. Zierentebassin.
- 11^a Zieraquarium.
12. Hirchpark.
13. Ponystall.
- 13^a Ponygehege.
14. Grosser Teich.
15. Yaks, Zebus, Büffel.
16. Wölfe, Fische, Dachse.
17. Bärenzwinger.
18. Renntierpark.
19. Rehpark.
20. Marmelthiere u. Präriehunde.
21. Meeressäugethieregehege.
22. Wildschweinehaus.
23. Hauszooen verschied. Rassen.
24. Mähnenachtfelgehege.
25. Steinbockgehege.
26. Gemsegehege.
27. Damhirschkpark.
28. Flugkäfige für Waldhühner.
29. Bisonhaus.
30. Kleine Flugkäfige.
31. Teichabtheilung.
32. Teichabtheilung.
33. Haus für Tag- und Nacht- Raubvögel.
34. Teichabtheilung.
35. Adler und Geier.
36. Haus für Kingorua u. Strauss.
37. Kleiner Teich.
38. Vogelhaus.
39. Fischottern und Sumpfbiber.
40. Pekarigehege.
41. Dickhüterhaus.
42. Haus für Zebra, Antilopen, Lamas, Kamele.
43. Waschbären und Nasenbären.
44. Eichhörnchenkäfig.
45. Snallen.

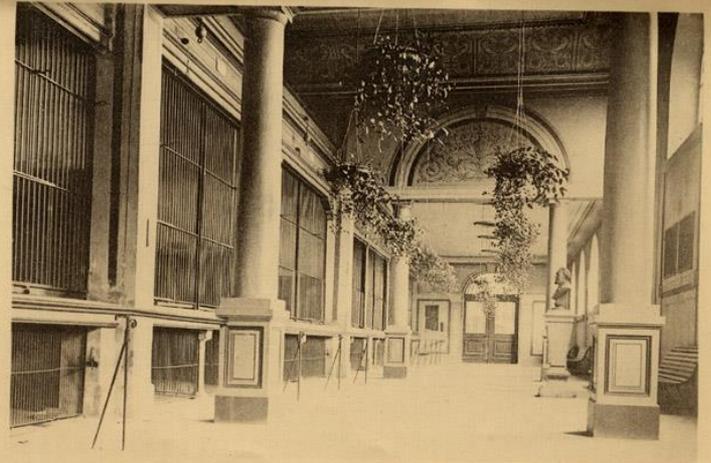

Seewasser-Abteilung

Aquarium Zoologischer Garten Berlin

Smithsonian Institution Libraries
<http://www.si.si.edu>

Grosses Raubthierhaus, Inneres.

Festausgabe sur Feier des 25 jähigen Bestehens fuhrer deuch den Zoologischen Garten

Smithsonian Institution Libraries
<http://www.si.si.edu>

Festausgabe sur Feier des 25 jähigen Bestehens fuhrer deuch den Zoologischen Garten

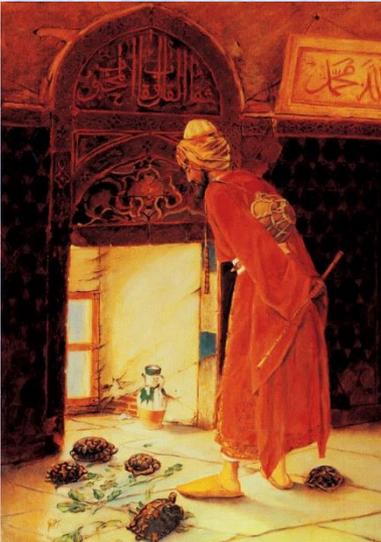

Smithsonian Institution Libraries
<http://www.si.si.edu>

Almanya Hayvanat Bahçesi Planı

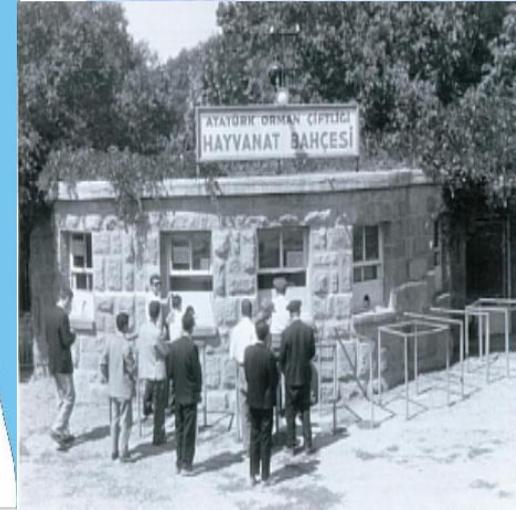
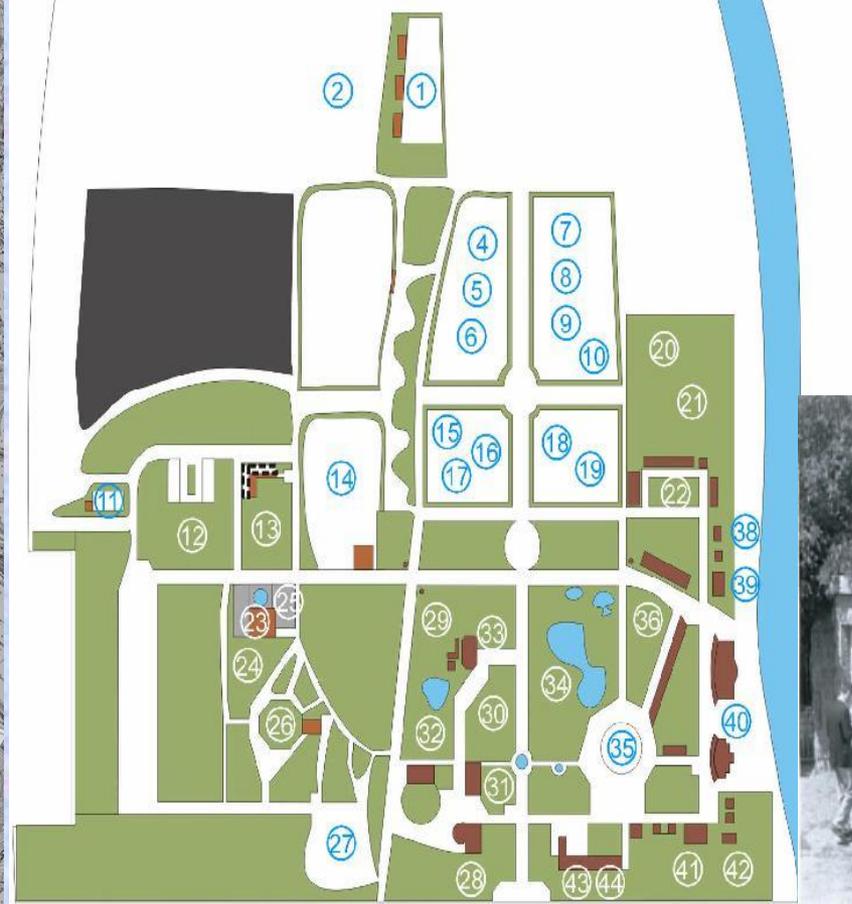
Türkiye'deki hayvanat bahçelerinin tarihsel gelişimi

Onaltıncı yüzyılın ortasında, Osmanlı sultanlarının yaşadığı Topkapı Sarayı'nda, Eski Saray'ın bahçesinde yabancı hayvanlar bulunduğu gibi, Tekfur Sarayı'nda ve Ayasofya'nın yakınında, yabancı ve yırtıcı hayvanların korunduğu ve terbiye edildiği birer arslanhane bulunmaktaydı. Ondokuzuncu yüzyılda Avrupa tarzı yapılan İstanbul saraylarının, kasır ve köşk bahçelerinde de Sultanlara ait canlı hayvan koleksiyonları bulunmaktaydı. Bu koleksiyonlar içinde kuşların da özel yeri vardı. Saraylardaki kuşhanelerde, güvercinler dışında çeşitli kuşlar yetiştirilmekte, hatta eğitilmekteydi. Yabancı hayvanlar, imparatorluğun içinden veya dışından Sultan'a hediye olarak gönderildiği gibi, Sultanlar da İstanbul'a yabancı hayvanlar ve çeşitli kuşlar getirtmişlerdi. Bunlar yalnızca güç simgesi ve eğlence unsuru olarak değil, aynı zamanda sultanlara av malzemesi olarak saray bahçelerinde korunmuş ve yetiştirilmişlerdi. Özellikle onaltıncı yüzyılda, Sultan'ın gücünü göstermek için, Topkapı Sarayı'na gelen elçileri ve maiyetlerini kabul törenlerinde, Hipodrom'da düzenlenen şehzadelerin sünnet şenliklerinde yabancı hayvanlar sergilenmiş, hatta bu hayvanlar bakıcıların eşliğinde İstanbul sokaklarında sultanın gücünü göstermek için gezdirilmişti (Günergun, 2006).

Osman Hamdi Bey'in 1906 çizdiği eser

Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesi, ilk defa 1933 yılında, müdürlük binası arka tarafında kurt, tilki, çakal, ayı, domuz, süne, kımıl vb. gibi tarıma ve halka zarar veren hayvanların teşhiri amacıyla kurulmuştur. Çeşitleri az olmakla birlikte, bu minyatür hayvanat bahçesindeki hayvanlara karşı halkın aşırı ilgisi dikkatleri çekmiş ve düzenli bir Hayvanat Bahçesinin kurulmasının gereği ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine 29 Ekim 1940 yılında bu günkü hayvanat bahçesi halkın hizmetine açılmıştır. Günümüzde 199 türden 2500 adet civarında hayvan sayısını barındırmaktadır. 2000'li yıllara kadar 120 dekarlık alanda hizmet verilirken son yıllarda yapılan büyüme ve genişleme çalışmaları çerçevesinde yeni kafes ve barınaklar yapılmış, daha modern bir görünüm sağlanmış ve kullanılan alan iki misli büyütülmüştür (AOÇ, 2008).

Kültürpark (İzmir) Fuar Hayvanat Bahçesi 1936 yılında şehir merkezinde yer alan Kültürpark'ın bir parçası olarak dönemin şartlarına uygun şekilde Türkiye'nin ilk koleksiyon tipi hayvanat bahçesi şeklinde inşa edilmiştir. Hayvanat bahçesinde de 21 tür memeli , 50 tür kanatlı , 17 tür sürüngen olmak üzere 88 tür ve 1000 adet hayvan barınmaktadır (İBB, 2008).

**İzmir'in 73 yıllık
Hayvanat Bahçesi
yıkılıyor**

Boğaziçi (Darıca) Hayvanat Bahçesi 1991 yılında, soyları tükenmekte olan hayvanların bakımlarını üstlenmek ve soylarının devamını sağlamak amacıyla Kuş Cenneti ve Çevre Güzelleştirme Vakfı bünyesinde Bayramoğlu Darıca'da kurulmuştur. Halkın ziyaretine 1993 yılında açılmış olan bahçeye olan talep üzerine kullanım alanı 165 bin m²'ye çıkartılmıştır. Kullanım alanlarının genişlemesi ile bahçede yer alan hayvan çeşidi sayısı 3000'in, bitki çeşit sayısı ise 500'in üzerine çıkartılmıştır. Boğaziçi hayvanat bahçesi Avrupa Hayvanat Bahçeleri ve Akvaryumlar Birliği (EAZA) üyesidir (BHB, 2008).

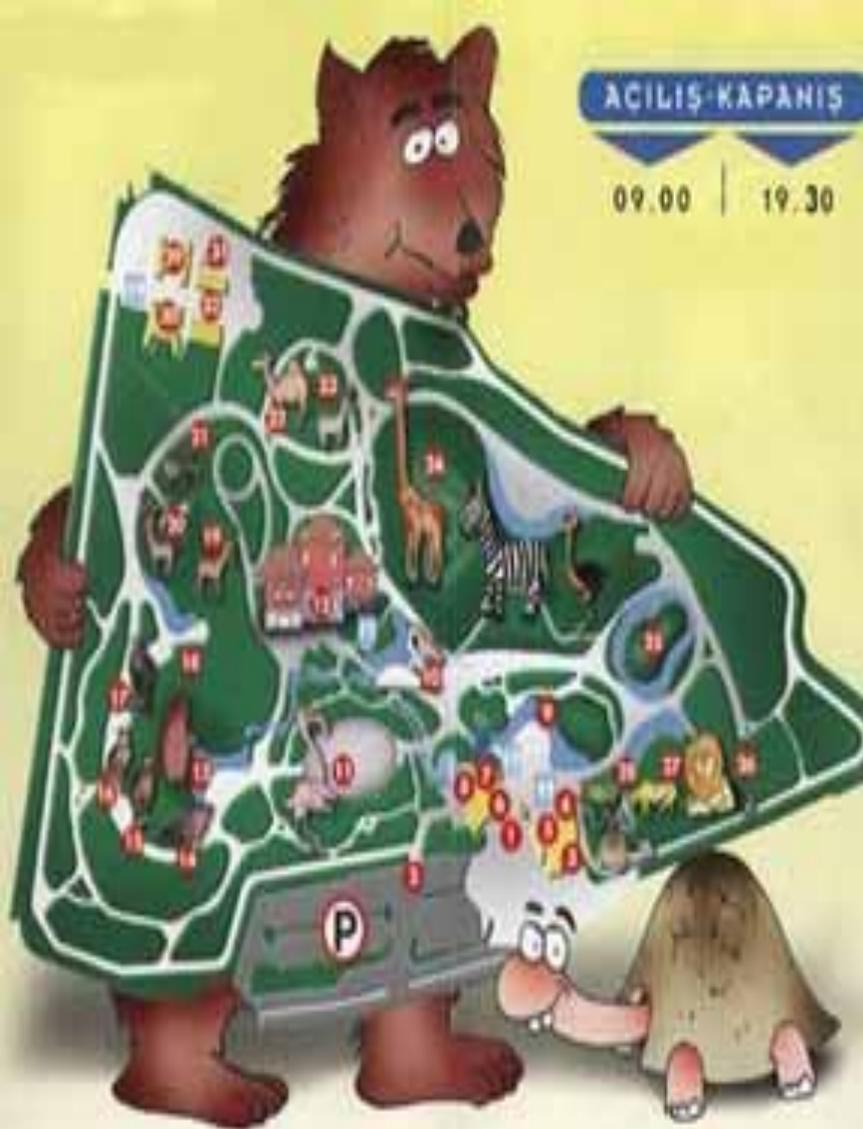
Gaziantep Hayvanat Bahçesi Gaziantep'te her zaman eksikliği hissedilen Hayvanat Bahçesi ve Rekreasyon alanı çalışmaları 1998 yılında başlamıştır. Mayıs 2001 yılında hizmete giren Gaziantep Hayvanat Bahçesi Avrupa'da belli bir sıralamaya girmiş bulunmaktadır. İçerisinde servis binası, kafeterya, akvaryum, kanatlılar için kafesler, maymun, kanguru, deve kuşu, atlar, deve, ceylan, geyik, dağ keçisi, dağ koyunu, karaca, Kamerun koyunu için tel örgüyle çevrilmiş doğal ortamlar ve kışlık barınaklar bulunmaktadır (GGB, 2008; GKR, 2008).

Antalya Hayvanat Bahçesi, Kepezaltı Piknik sahası içerisinde 330 dönüm arazi üzerinde kurulu olan tesiste kuş türleri, tavşanlar, atlar, maymunlar, ayılar, kedigiller, timsahlar, yılanlar vb. olmak üzere 87 türde 765 adet hayvan bulunmaktadır (ABB,2008).

Bursa Hayvanat Bahçesi, çocuklara doğa ve hayvan sevgisini aşılacak ve onları eğitmek amacıyla 1998 yılında tamamlanarak Bursa halkının hizmetine sunulmuştur. Bu hayvanat bahçesi de EAZA üyesidir. Hayvanat Bahçesi toplam 538 adet ve 71 farklı türde hayvan barındırmaktadır (AMM 1, 2008).

Hayvanat Bahçelerinin İşlev ve Amaçları

İdeal bir hayvanat bahçesi, hayvanların mümkün olan en iyi ve doğala yakın bir ortamda barınmaları koşuluyla, çok çeşitli işlev ve amaçlara sahiptir. Hayvanat bahçesi işlevlerinin, yapay mekanlar oluşturarak doğaya ve hayvanlara verilen zararı yarara dönüştürür nitelikte olması da çok önemlidir (Özpolat, 2001).

Genel olarak, modern hayvanat bahçesi felsefesinin özü olarak 4 temel hedef/amaç ortaya çıkmaktadır (Polakowski,1987);

1. Rekreasyon
2. Eğitim
3. Koruma
4. Araştırma

1. Rekreasyon

Ziyaretçiler ile ilgili olarak yapılmış araştırmaların birçoğunda, hayvanat bahçesi ziyareti için en önemli sebebin rekreasyon olduğu belirtilmiştir. Hayvanat bahçeleri için, ziyaretçi gelirleri önemli bir kaynaktır. Bu amaçla hayvanat bahçeleri diğer rekreasyonel kullanım alanlarının içerdiği hemen hemen bütün fonksiyonları barındırırlar. Dinlenme mekanları, yeme-içme, konaklama olanakları, piknik ve kamp yapma olanakları mevcuttur. Rekreasyona yönelik başarılı bir program ve alan planı eğitim, koruma ve hatta araştırmaların diğer amaçlarının devam ettirilebilmesi için finansman sağlayacaktır. (Polakowski, 1987).

2. Eğitim

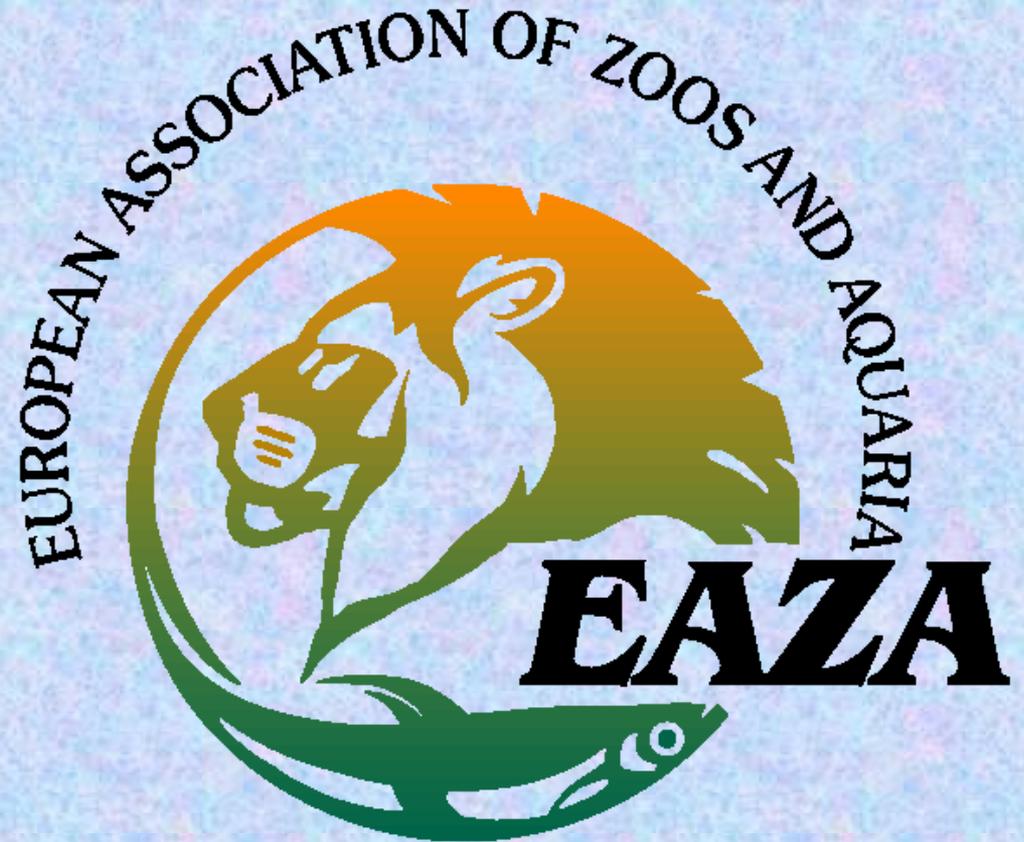
Dünyanın dört bir yanında birçok hayvanat bahçesi ilk ve orta dereceli okullar için eğitici gezi programları, yaz okulları, kurslar, yaz kampları, dia ve film gösterimleri düzenlemektedir. Bu eğitim programlarında ekoloji, genel biyoloji ve hayvan biyolojisi, coğrafya gibi birçok konuda bilgi verilmektedir. Böylece bu tip alanlar birer eğitim merkezi haline dönüşmektedir (Polakowski,1987).

Afrika. Capetown

3. Koruma

Hayvanat Bahçeleri kimi zaman doğal mekanlar üzerine kurulup, kuruldukları alandaki doğal hayatı koruma ve geliştirme amacına yönelmektedir. Bir Hayvanat Bahçesi'nin soyu tükenmekte olan canlılarla ilgili çalışmalar yapıyor olması; kar amacı gütmeyen, doğal hayatın ve vahşi hayvanların korunmasına, bilimsel çalışmalara ve çevre eğitime katkıda bulunmak ve mevcut çalışmaların ilerlemesini sağlamak amacıyla kurulmuş olan EAZA' (Avrupa Hayvanat Bahçeleri ve Akvaryumlar Birliği) ya üye olabilmesi için gerekli olan en önemli özelliklerden biridir (Özpolat, 2001).

4. Araştırma

Hayvanat Bahçeleri aynı zamanda bünyelerindeki hastane ve laboratuvarlarda doğal hayatı koruma adına, hayvan davranışları, psikoloji, patoloji, toksikoloji, biyokimya, ekoloji ve zooloji gibi birçok dalda çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar veterinerlik fakülteleri ve diğer ilgili fakültelerle birlikte yürütülmektedir. Günümüzde dünyanın birçok yerinde bu bilimsel araştırmalar ve araştırmacılar hayvanat bahçelerinin vazgeçilmez parçaları olup, bazı araştırmalar bir hayvanla ilgili genel bilgilerden çok, hayvanat bahçeciliği üzerine olabilmektedir. Bu araştırmalar, hayvanların nasıl bakılması gerektiği, en iyi hangi koşullarda üreyebilecekleri, hangi koşullarda mutlu veya mutsuz olabilecekleri gibi konuları içerebilmektedir (Özpolat, 2001).

Amy Frankel / San Francisco Zoo

Amerika.Florida

© Reuters

Hayvanat Bahçelerinin Yapısal Öğeleri

Bir önceki bölümde bahsedildiği gibi bir ideal bir hayvanat bahçesi sadece hayvanların sergilendiği alan olmaktan öte, bunun yanı sıra, rekreasyon, eğitim, koruma ve araştırma amaçlarına da hizmet etmelidir. Bu nedenle hayvanat bahçelerinde hayvanlarla ilgili bölümlerin yanı sıra ziyaretçilere hizmet eden bölümlerin de yer alması gerekmektedir. İdeal bir hayvanat bahçesinde bulunması gerekli olan yapısal öğeleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

Enformasyon binaları:

- İdari bina
- Giriş, Danışma, Enformasyon Panoları
- Doldurulmuş hayvan müzeleri
- Laboratuvarlar
- Hayvan hastaneleri

Otopark:

- Özel otopark
- Ziyaretçi otoparkı

Dinlenme Alanları:

- Cafe, Restaurant, Büfe
- WC

Please do not feed the animals. It is unnecessary & may cause them harm.

No wheelchair access after 5pm

Return to Top Please via Sky Safari

Avustralya.Taronga

Map design by pearshop.

Hayvanat Bahçelerinin Planlama İlkeleri

Hayvanat bahçelerinde iki temel işlevi birden sağlanmalıdır; hayvanların gereksinimi ve ziyaretçilerin gereksinimi. Bu işlevsel organizasyonu sağlamak amacıyla hayvanat bahçelerini üç farklı bölümde; ziyaretçilere ayrılan alanlar, hayvanların sergilendiği alanlar ve sınır elemanları olarak ele almak gerekir (Giritliođlu ve ark., 1993).

Çin.Honk Kong

Hindistan

Hayvanat Bahçelerinin Tasarım İlkeleri

Hayvanat bahçelerinin planlanması ve tasarımında, hayvanların doğal yaşam ortamlarının ve doğal davranışlarının sürdürülebilirliğinin sağlanması için, çeşitli tasarım kriterlerinin göz önünde tutulması gerekmektedir.

· Alana, özel veya kamuya ait bir ulaşım olanağının bulunması ile ulaşım mesafesi ve zamanı, ziyaretçilerin tercihi üzerinde en önemli etkiye sahip iki faktördür (Coe, 2001).

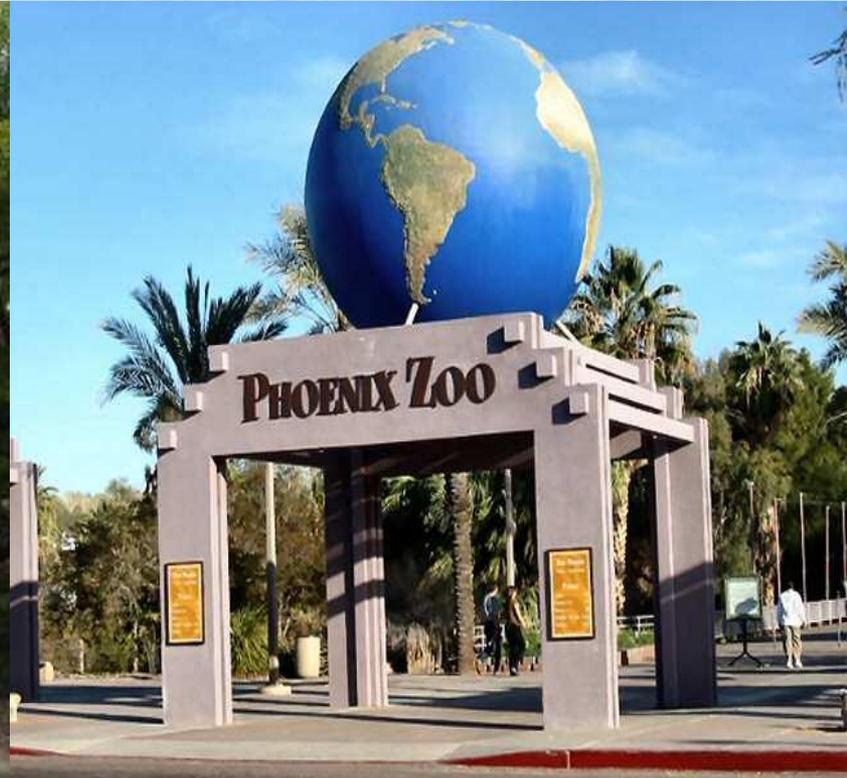
Reykjavik Park

Amerika. Miller park

· Ana kapıdan girdikten sonra ziyaretçilerin karşısına çıkan meydan, hayvanat bahçesini farklı kılan ve ziyaretçilerin hafızalarında kalmasına sebep olacak şekilde kuvvetli ve kendine özgü karaktere sahip bir mekan şeklinde tasarlanmalıdır. Bu alan hayvanat bahçesinin görsel odağıdır (Woodland, 2002).

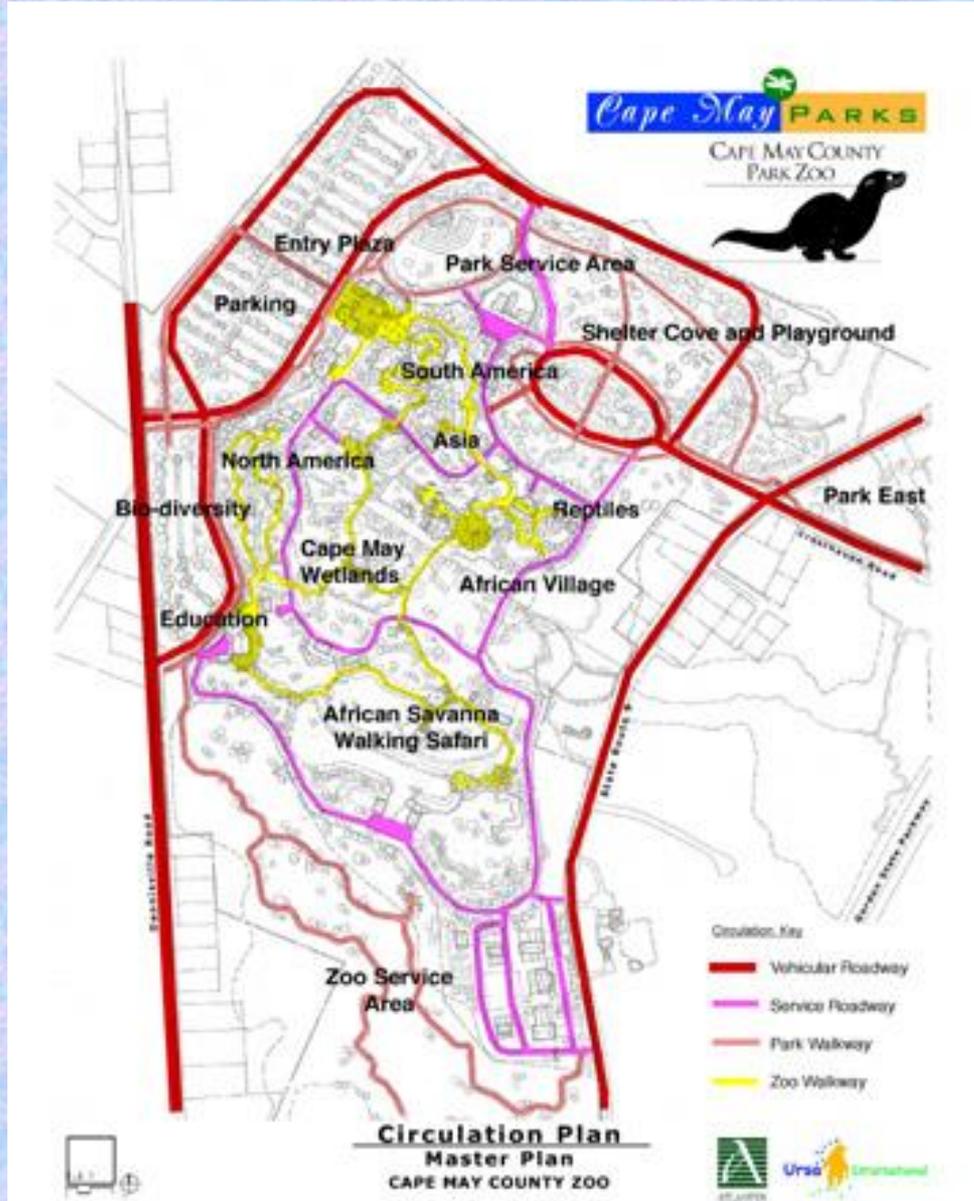
Amerika.Phoenix

- Hayvanat bahçeleri ziyaretçilerine hayvanların doğal yetiştirme yerlerini göstererek onlar hakkındaki bilgilerini daha da geliştirmeleri sağlanacak şekilde düzenlenmelidir (Jones ve ark., 1982).

· Sirkülasyon düzeninin her bir hayvan pavnyonuna ulaşımı başarılı bir ziyaretçi deneyiminin sağlanması için yeterli olmamaktadır. Bu yüzden sirkülasyonun bütün hayvanat bahçesi için düşünülmesi zorunludur (Yanez ve ark., 2005).

· Alan içindeki pavyonlarda bulunan hayvan koleksiyonları, mümkün olduğunca doğal yaşam ortamındaki sosyal gruplandırılmaları temsil edecek boyutta olacaktır. Bu sebeple daha az tür, daha fazla sayıda bulunacağından ayrılacak alanlar geleneksel hayvanat bahçesi tasarımından daha geniş olacaktır (Woodland, 2002).

Amerika.Güney Karolina

Hayvanat bahçeleri, hayvanların sergilendiği pavyonlardan ve ziyaretçiler için düzenlenmiş ana aktivite alanlarından oluşmaktadır. Dolayısıyla, bitkilendirme yapılırken ziyaretçilerin hayvanlar dışında peyzajla da ilgileneceği ve onun içinde vakit geçireceği dikkate alınmalıdır. Bu amaçla hayvanların ekolojik ortamları taklit edilirken, genel peyzaj çalışmaları da doğala yakın bir şekilde düzenlenmelidir (Woodland, 2002). Doğala yakın peyzaj tasarımı dört rehber ilkeyi takip eder;

- Yerel türlerin çeşitli bileşimlerinin kullanımı,
- Yüksek yoğunlukta boşluklar,
- Üç boyutlu dikey habitat yaratmak için vejetasyon katlarının kullanımı,
- Yaban hayatı ve habitatının gereksinimlerine bağlı bitkilendirme (Simonic, 2003).

· Hayvanat bahçesi planlanmasında genel peyzaj elemanlarından yararlanılabilir. Bunlar; yollar, köprüler, yapay kayalıklar, çeşitli su elemanları (göl, gölet, dere, havuz,vb.) ve bitkisel elemanlar (ağaç, ağaçcık, çalı, yerörtücü ve çim) şeklinde sıralanabilir.

Amerika.Lincoln hayvanat bahçesi

· Hayvanat bahçesinin kurulduğu alanın topografyası, alandaki su yüzeyleri, kayalık kesimler ve vejetasyon özellikleri gibi dikkat çekici doğal potansiyeller planlama açısından önemlidir (Coe, 2001).

Amerika.Güney Carolina

· Doğal bir hava oluşturmak için başvurduğumuz en güçlü tasarım ögesi sudur. Suyu şelale, havuz, gölet, nehir, çeşme vb. şekillerde kullanabiliriz. Su görsel bir obje, habitatın bir parçası olarak kullanıldığı gibi bariyer olarak da kullanılabilir. Çoğu zaman suyun sesi de bir tasarım elamanı olarak kullanılır. Çoğu zaman gösterilerin giriş noktalarında izole ve motive edici bir rol oynar (Nyhuis, 1994).

Singapur

· Master plandaki yeni peyzaj oluşturma çalışmaları, mevcut peyzajı korumakla başlar. Tüm alanlar için genel bir tür seçimi yapılıp kabaca fonksiyonlar belirlenir (rüzgar, ses ve görüntü perdeleri, biçimler, gölgeleme fonksiyonları vs.). İklım ve toprak özellikleri de tür seçiminde önemli kriterlerdendir (Woodland, 2002).

Hayvanat bahçeleri içindeki ana aktivite alanlarını birbirlerine bağlayan ana yollar 4.5-5m. genişliğinde olmalı, ziyaretçilere dinlenme olanağı sağlayacak oturma birimleri, gölgeleme elemanları, restoran, büfe ve çeşme gibi donatıları içermelidir (Açikkol, 1984; Berkyez, 1992).

· Hayvanat bahçesinin mimarisinde binalar, kırsal peyzajın hakim olduğu karaktere sahip olmalıdır. Bina ve yeşil alan ilişkisini iyi bir şekilde kurabilmek için binaları peyzajın bir parçası gibi doğa içinde kamufle ederek ve peyzajda bileşim noktalarına yerleştirerek alanın doğallığının bozulmaması sağlanabilir (Nyhuis, 1994).

· Düzenlemede doğal peyzaj uygulamaları yaparak ziyaretçilere gerçek bir ortamda olduklarına inandırılmalıdır (Schomberg, 1972).

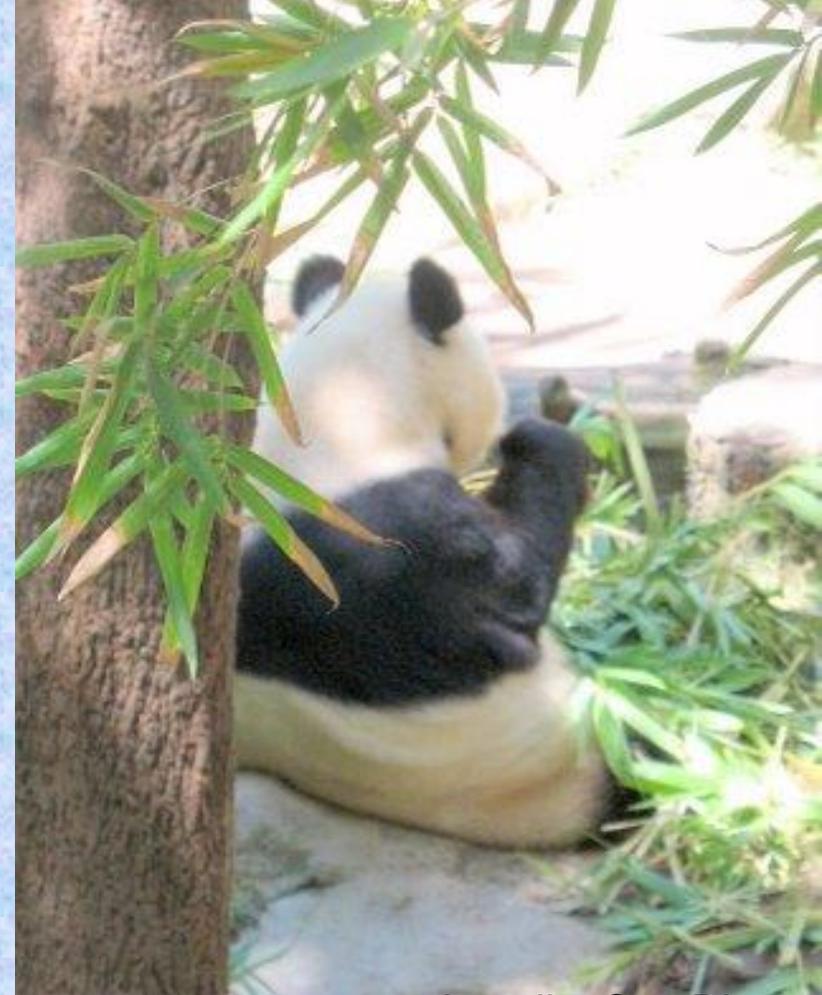
· Hayvanat bahçesinde yer alan hayvanların kaçmalarını ve kendilerine zarar vermelerini önlemek ve ayrıca ziyaretçileri hayvanlardan ayırmak amacıyla fiziksel ve görsel bariyerler kullanılmalıdır (Gupta, 2000).

· Hayvanların bulunduğu alanlarda yoğun aydınlatma kullanılmaz, özellikle gündüz uyuyan hayvanları ziyaretçilere göstermek için loş aydınlatma ve kırmızı ışık kullanılır. Genellikle çöp kutuları, banklar, oturma alanları gibi fonksiyonların yakınında (ortak kullanım alanlarında) aydınlatma arttırılır. Yoğun aydınlatma açık alanlarda yapılacak sergilerde değil, kapalı alanlardakilerde kullanılır (Nyhuis, 1994).

· Hayvanat bahçelerinde doğal bir ortam yaratmak ve habitatları en uygun şekilde taklit etmek için başvurduğumuz en kuvvetli unsurlardan birisi de bitkilendirme Bitkilendirme yapılırken hayvanların yaşama ortamlarında bitkiler ile yakınlıklarına, bitkilerin zehirli olup olmama durumlarına, hayvanların bitkilere zarar verme eğilimlerine, bitkilerin hangi fonksiyon için kullanılacaklarına, büyüme şekillerine, maliyetlerine, master planda belirlenen ana kararlara dikkat edilmelidir (Nyhuis, 1994).

Amerika.San Diego

· Bitkilendirmede doğal olarak iklim ve toprak özellikleri tür seçiminde önemli kriterdir. Ancak özellikle bazı hayvanların doğal yaşam ortamlarının kopyasını oluşturabilmek amacıyla onların doğal yaşam ortamlarındaki bitki türlerine mümkün olduğunca yer vermeye çalışmak gereklidir.

· Hayvanat bahçesinin mevsimsel görünüşü önemlidir. Bu nedenle düzenlemelerde bu alanın yazın olduğu kadar kışında ziyaretçilerin ilgisini çekebilir olmasına dikkat edilmelidir.

Kaynaklar

ABB, 2008. Antalya Büyükşehir Belediyesi resmi internet sitesi.

http://www.antalya.bel.tr/tr/bel_kurumsal/mekanlar/hayvanat_bahcesi.cfm
(Ziyaret tarihi: 01.05.2008).

Açikkol, C., 1984. Master plan for Ankara Zoo and the planning of aquatic exhibition building. Yüksek Lisans Tezi, O.D.T.Ü., Ankara.

AMM 1, 2008. Arkitera Mimarlık Merkezi, <http://www.arkitera.com/h25239-gaziosmanpasada-turkiyenin-en-buyuk-hayvanat-bahcesi-aciliyor.html> (Ziyaret tarihi: 18.04.2008)

AMM 2, 2008. Arkitera Mimarlık Merkezi, <http://www.arkitera.com/h27977-gaziosmanpasayi-kimse-taniyamayacak.html> (Ziyaret tarihi: 18.04.2008)

AOÇ, 2008. Atatürk Orman Çiftliği, Ankara Hayvanat Bahçesi resmi internet sitesi, <http://www.ankarazoo.gov.tr/tarihce.htm> (Ziyaret tarihi: 20.04.2008).

Baele, N., 1989. Metro Toronto Zoo. Landscape Architecture, The Magazine of American Society of Landscape Architects 79, no. 1(January), Washington.

Baratay, E. and E. Hardouin-Fugier, 2002. Zoo--A history of zoological gardens in the west. Reaktion Books, ISBN: 1861891113, London.

Berkyez, Ş., 1992. Hayvanat bahçesi fiziksel planlamalarında göz önünde bulundurulması gerekli genel prensipler. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

BHB, 2008. Boğaziçi Hayvanat Bahçesi ve Botanik Parkı resmi internet sitesi, <http://www.bosphoruszoo.com.tr/> (Ziyaret tarihi: 18.04.2008).

Bierlein, J., 2003. Exhibit design and the aesthetic of nature manager of planning and interpretive exhibits, Woodland Park Zoo. AZA Communique, ZooLex Publ., Seattle, Washington.

Coe J. C., 2001. Zoo planning & design. Encyclopedia of the World's Zoos, C. Bell, Ed. Fitzroy Dearborn Publishers. Chicago.

Civelek, S., 1999. Hayvanat bahçeleri tasarımı üzerine bir araştırma- mekansal farklılığın ziyaretçi algısına etkileri. Yük. Lis. Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Dunlap, J., and S. R. Kellert, 2003. Animal welfare and rights: Zoos and Zoological Parks. Encyclopedia of Bioethics, Vol: 1, sf: 184-186, Macmillan Reference Books, New York.

GBB, 2008. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi resmi internet sitesi, <http://www.gaziantep-bld.gov.tr/zoo.php> (Ziyaret tarihi: 21.04.2008).

Giritliođlu, C., N. Ergun ve M. A., Yüzer, 1993. Yerleşmelerde insan-doğa ilişkileri ve hayvanat bahçeleri kurgu ve tasarım ilkeleri, Florya Hayvanat Bahçesi örneği. Tasarım Mimarlık, İçmimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, Sayı:39, S:68-74, İstanbul.

- GKR, 2008.** Gaziantep Kent Rehberi, Gaziantep Hayvanat Bahçesi, http://www.antebim.com/gaziantep_hayvanatbahcesi.php (Ziyaret tarihi: 21.04.2008).
- Gupta, B. K., 2000.** Principles and standards for barrier design. Proceedings of the Short Term Training Course: 15-23, Central Zoo Authority, India
- Günergün, F., 2006.** Türkiye'de hayvanat bahçeleri tarihine giriş. I. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu Bildirileri, s. 185-218, Elazığ.
- IUDZG-IUCN/SSC, 1997.** Dünya Hayvanat Bahçesi Örgütü ve Kapalı Hayvanlar Yetiştirme Uzman Grubu Raporu. Çeviri: Güray Çelik, Dünya Hayvanat Bahçesi Koruma Stratejisi, Çevre Koruma Daire Başkanlığı Yerel Gündem 21, Şube Müdürlüğü Yayını 3, Bursa.
- İBB, 2008.** İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültürpark Hayvanat Bahçesi resmi internet Sitesi, 2008. <http://www.izmir.bel.tr/zoo/amac.asp?sayfaid=1> (Ziyaret tarihi: 18.04.2008).
- Jones, G. R., D. E. Paulson and J. C. Coe 1982.** Zoo design methodologies according to bioclimatic and zoogeographic principles. Proceedings of the 3rd International Symposium on Zoo Design and Construction, Zoo Design 3, Paignton.
- Nyhuis, A. W., 1994.** Zoo book. Publisher Group West, Carousel Press, ISBN: 0-917120-13-2, USA.

- Özpolat, D., 2001.** Hayvanat bahçelerimiz. Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı:408, sf:28-33, TÜBİTAK, Ankara.
- Polakowski, K. J., 1987.** Zoo design: The reality of wild illusions. Univ. of Michigan School of Natural Resources Publ., ISBN 0944150004, Michigan.
- Reich, T., W., 1995.** Animal Welfare and Rights: Zoos and Zoological Parks, Encyclopedia of Bioethics: Volume 1: Revised Edition, Macmillan Library Reference, ISBN: 0028973534, Sayfa:184-186, Michigan, U.S.A.
- RG, 2008.** Radikal gazetesi resmi internet sitesi, <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=156201> (Ziyaret tarihi: 20.04.2008).
- Schomberg, G., 1972.** General principles of zoo design. Lutra Consultants, London.
- Simonic, T., 2003.** Preference and perceived naturalness in visual perception of naturalistic landscapes. PhD Thesis, University of Ljubljana Biotechnical Faculty Department of Landscape Architecture, Slovenia.
- Woodland Park Zoo, 2002.** Long-range physical development plan, development guidelines, non-exhibit recommendations and exhibit scenarios. CLRdesign inc., Philadelphia.
- Yanez, L., G. Collados and B. Harrison, 2005.** Visitor circulation in zoos. SEAZA/ARAZPA Joint Conference - the art and science of zoos, Design Workshop -the principles of zoo design and the planning of a night safari, Melbourne.

TEŞEKKÜRLER